

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4.82>
УДК 330.3+330.5

В. А. Лець,

аспірант кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії, Полтавський університет економіки і торгівлі

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-9439-7514>

І. О. Могильний,

аспірант кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії, Полтавський університет економіки і торгівлі

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-6655-4570>

КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТРУКТУРНІ ЗМІНИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

V. Lets,

PhD student of the Department of Personnel Management, Labor Economics and Economic Theory, Poltava University of Economics and Trade

I. Mohylnyi,

PhD student of the Department of Personnel Management, Labor Economics and Economic Theory, Poltava University of Economics and Trade

CAPITAL INVESTMENTS AND THEIR INFLUENCE ON STRUCTURAL CHANGES OF THE NATIONAL ECONOMY

У статті здійснено ґрунтовний аналіз кількості діючих підприємств в Україні в умовах воєнного стану та вказано причини зменшення їх кількості. Автори зробили спробу надати розгорнутий аналіз змін кількості великих, середніх та малих підприємств, що функціонують в Україні. Вказано показники змін та чинники скорочення кількості діючих суб'єктів малого підприємництва. В публікації представлено аналіз загальної кількості капітальних інвестицій підприємствами України з 2010 по 2022 роки та зазначено, що скорочення капітальних інвестицій підприємств України ставить під загрозу швидке відновлення довоєнного інноваційно-цифрового розвитку національної економіки та може стати перешкодою на шляху цифрової трансформації суб'єктів господарювання.

Автори висловили думку в частині того, що скорочення в 2023 році в порівнянні з 2022 роком капітальних інвестицій на 113 323,1 млн грн на великих підприємствах, може стати загрозою до можливості відцифровувати свої бізнес-процеси, проводити дослідження, масштабувати бізнес, реалізовувати інноваційні бізнес-проекти. У статті проаналізовано і графічно представлено перевищення в рази капітальних інвестицій в матеріальні активи над капітальними інвестиціями в нематеріальні активи як великих підприємств, так і середніх та малих підприємств, зокрема.

Аналізуючи структуру капітальних інвестицій авторам публікації вдалось дійти висновку, що капітальні інвестиції в переробну промисловість завжди були найбільшими в порівнянні з іншими видами економічної діяльності. В 2021 та 2019 роках обсяг капітальних інвестицій складав 113 275 та 105 878,5 млн грн за перший рік війни капітальні інвестиції в переробну промисловість скоротились на 52 817,4 млн грн та склали на кінець 2022 року 60 457,6 млн грн. Капітальні інвестиції в сектор постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря займали друге місце по інвестуванню після переробної промисловості. Капітальні інвестиції в добувну промисловість та розробку кар'єрів також за 2022 рік в

першу чергу з причин війни скоротились порівняно з 2021 роком на 35 911,5 млн грн та склали 25 396,4 млн грн. Найменше капітальних інвестицій отримує сфера водопостачання, каналізація, поводження з відходами.

Автори статті дійшли висновку, що серед чинників зміни обсягу капітальних інвестицій в великі, середні та малі підприємства вказали на інституційні трансформації, воєнний стан, очікування структурних змін в повоєнній економіці, політична невизначеність, соціально-економічні виклики, нестабільність попиту.

The article provides a thorough analysis of the number of operating enterprises in Ukraine under martial law and indicates the reasons for the decrease in their number. The authors attempted to provide a detailed analysis of changes in the number of large, medium and small enterprises operating in Ukraine. Indicators of changes and factors of reduction in the number of active small business entities are indicated. The publication presents an analysis of the total amount of capital investments by Ukrainian enterprises from 2010 to 2022 and states that the reduction of capital investments by Ukrainian enterprises endangers the rapid recovery of the pre-war innovative and digital development of the national economy and may become an obstacle to the digital transformation of economic entities.

The authors expressed the opinion that the reduction in capital investments in 2023 compared to 2022 by 113,323.1 million UAH at large enterprises, it can become a threat to the ability to digitize your business processes, conduct research, scale business, implement innovative business projects. The article analyzes and graphically presents the multiples of capital investment in tangible assets over capital investment in intangible assets of both large enterprises and medium and small enterprises, in particular.

Analyzing the structure of capital investments, the authors of the publication managed to come to the conclusion that capital investments in the processing industry have always been the largest compared to other types of economic

activity. In 2021 and 2019, the volume of capital investments was 113,275 and 105,878.5 million UAH during the first year of the war, capital investments in the processing industry decreased by 52,817.4 million UAH and amounted to 60,457.6 million UAH by the end of 2022. Capital investment in the electricity, gas, steam and air conditioning sector was second only to manufacturing. Capital investments in the extractive industry and quarry development also decreased by 35,911.5 million UAH in 2022, primarily due to the war, compared to 2021 and amounted to 25,396.4 million UAH. The sphere of water supply, sewerage, and waste management receives the least amount of capital investment.

The authors of the article came to the conclusion that institutional transformations, martial law, expectations of structural changes in the post-war economy, political uncertainty, socio-economic challenges, demand instability are among the factors of change in the volume of capital investments in large, medium and small enterprises.

Ключові слова: *іноземні інвестиції, великі та середні підприємства, структурні зміни, мікропідприємництво, структурні трансформації, відбудова національної економіки, капітальні інвестиції.*

Keywords: *foreign investments, large and medium-sized enterprises, structural changes, micro-entrepreneurship, structural transformations, reconstruction of the national economy, capital investments.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Економіка України не дивлячись на воєнний стан залишається достатньо привабливою для іноземних інвесторів. Викликано це різноманітністю структури національної економіки, вдалим географічним розташуванням країни, різноманітністю природних ресурсів, високим рівнем людського капіталу, лідерством серед країн східної Європи у цифровізації економіки.

Для економіки України характерний потужний інвестиційний потенціал в розрізі різних галузей економіки, а саме: агропромисловий комплекс (\$ 34 млрд інвестиційного потенціалу), енергетичний комплекс (\$ 177 млрд інвестиційного потенціалу), оборонно-промисловий комплекс (\$ 43 млрд інвестиційного потенціалу), логістика та інфраструктура (\$ 123 млрд інвестиційного потенціалу), металургія та металообробка (\$ 26 млрд інвестиційного потенціалу), деревообробка та виробництво меблів (\$ 5 млрд інвестиційного потенціалу), природні ресурси (\$ 5,6 млрд інвестиційного потенціалу), інноваційні технології (\$ 11 млрд інвестиційного потенціалу), фармацевтика (\$ 19 млрд інвестиційного потенціалу) [1, с. 80–84; 2, с. 5–6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цінними в науковому сенсі дослідженнями проблематики підвищення рівня інвестиційної привабливості економіки України є наукові доробки знаних українських вчених-економістів таких як О. Гук [1], Н. Краус [3], К. Краус [4], О. Лопатовська [5], А. Лупашка [6], О. Манжури [7], Г. Мохонько [1], О. Марченка [8; 9], Ю. Нікольчук [5], В. Осецького [10], Д. Різника [2], Л. Шендерівська [1] та інші.

Так, український дослідник Д. Різник проаналізував ґрунтовно динаміку інвестицій в Україну за період 2017 по 2022 роки та вказав структуру іноземних інвестицій за галузями економіки станом на 2022 роки зазначивши, що на промисловість відводилось 40%, оптова і роздрібна торгівля сягнула 17%, операції з нерухомим майном – 15%, фінансова та страхова діяльність склала – 11%, сектор ІТ – 9%, професійна та науково-дослідна діяльність сягнула 8 % [2, с. 4]. Науковець також проаналізував стан роботи найбільших заводів металургійної промисловості станом на січень 2023 року та вказав 13 великих підприємств України, що частково припинили роботу, або знаходяться в режимі часткової консервації. Заслужують на наукову увагу публікації українського колективу науковців Н. Краус, О. Марченка, К. Краус, О. Манжури. Зокрема, мова йде про аналіз та застосунок ними методики розрахунку дохідності й окупності інвестиційного проєкту та аналізу інформаційного забезпечення його експертизи [7; 8]. Науковці

зробили спробу представити особливості використання інформації та фінансової звітності в ході аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства [4; 9].

Українську науковці О. Лопатовська та Ю. Нікольчук присвятили своє дослідження вивченню факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємництва в умовах воєнного стану. До групи факторів рівня некомерційних інвестиційних ризиків вони віднесли активізація впровадження нових виробничих потужностей, розвиток прямих і портфельних інвестицій; соціальні, політичні, екологічні, кримінальні ризики. Факторами безпосереднього впливу на рівень інвестиційного потенціалу назвали інституціональний, фінансовий, споживчий, природний, інноваційний, інфраструктурний потенціали. Дослідниці проаналізували індекс інвестиційної привабливості України за 2018–2022 роки і зазначили, що в 2022 році він склав 2,48, що свідчить про його зменшення на 0,6 в порівнянні з 2018 роком [5]. Але, разом з тим, значна кількість питань, щодо розуміння явних можливостей українських підприємств в умовах воєнного стану сприймати та залучати капітальні інвестиції до своєї діяльності, уявне бачення структурних можливостей економіки в частині збільшення капітальних інвестицій, залишаються недостатньо розкритими.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження перспективних можливостей структурної трансформації національної економіки крізь призму капітальних інвестицій. З'ясування реальної кількості діючих суб'єктів великого, малого та мікропідприємництва в Україні з 2010 по 2022 рр. в порівнянні та з'ясуванні явних причин динамічних змін в їх кількості. Представлення структури капітальних інвестицій українських підприємств. Обґрунтування та аналіз розміру капітальних інвестицій підприємств відповідно до їх розміру з 2010 по 2022 рр..

Виклад основного матеріалу дослідження. Примноження інвестицій в економіку з боку закордонних інвесторів, в яких є зацікавленість в

отриманні прибутку за рахунок створення підприємств, придбання статутного та пайового капіталу при довгостроковій формі капіталовкладень, демонструють зростання рівня довіри іноземних інвесторів до України. Поділяємо думку українського науковця Д. Різника про те, що це є свідченням певного рівня довіри, надійності та перспективності вкладення коштів у економіку і стимулює подальше збільшення фінансових вливань в бізнес діяльність великих й середніх українських підприємств [2, с. 3].

Воєнний стан в Україні негативно позначився на інвестиційній привабливості національного ринку в розрізі всіх секторів без виключення. Викликано це високими ризиками та інституційною невизначеністю, економічною турбулентністю. Так, наявна загроза фізичної втрати об'єктів підприємницької та виробничої інфраструктури, тобто “фізичного знищення активів” в результаті обстрілів та ризики відключення від енергопостачання на невизначений термін, що зупиняє процес виробництва впливають негативно на рішення інвесторів.

За даними InVenture, загальний обсяг анонсованих і завершених угод злиття та поглинання в Україні, включаючи корпоративні та венчурні, у технологічному секторі, в кінці 2022 року, склав \$ 305 млн. Це в 9 раз менше, ніж у 2021 році (\$ 2,7 млрд). За даними InVenture, відносну стійкість у воєнний час продемонстрував лише український ІТ-сектор і венчурна індустрія (понад 90% від загального обсягу угод злиття та поглинання в Україні) [6].

Аналізуючи інвестиційну діяльність підприємств в Україні варто перед цим здійснити ґрунтовний опис кількості середніх, великих та малих вітчизняних підприємств (рис. 1 та 2), адже саме вони продукують товари та надають послуги, сплачують податки до бюджетів різних рівнів, формують зайнятість населення.

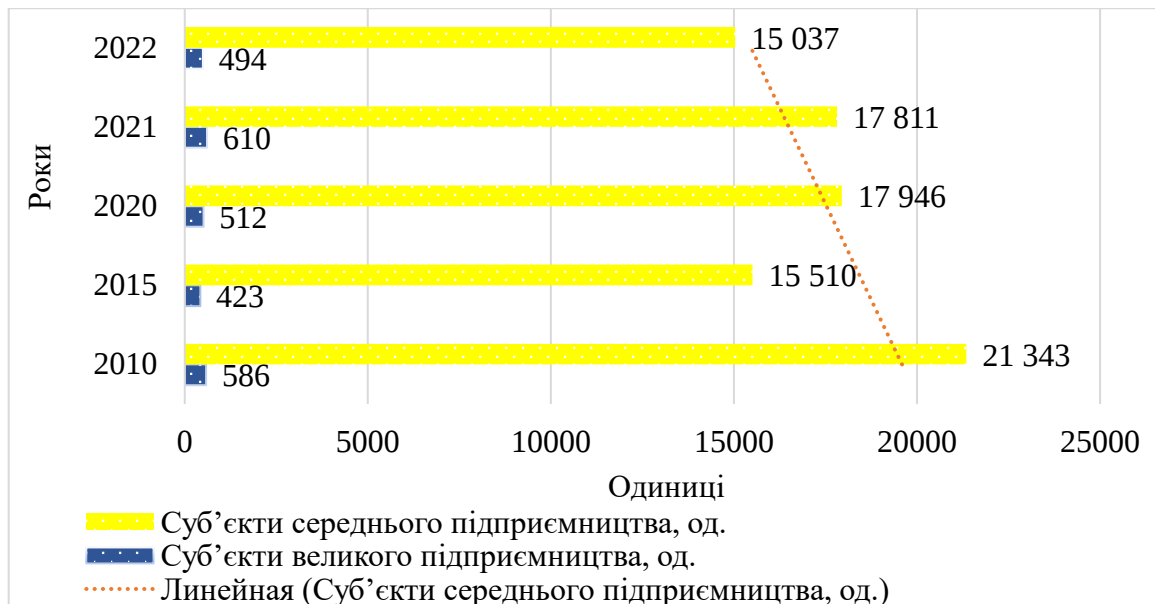

Рис. 1. Кількість діючих суб'єктів великого, середнього мікропідприємництва в Україні з 2010 по 2022 роки

Джерело: Складено на основі даних [11, с. 8].

З рис. 1 стає очевидним той факт, що з 2015 року по 2021 рік динаміка кількості великих підприємств була позитивною. Зростання по кількості сягнуло 187 од.. З причин воєнного стану та великих ризиків ведення бізнесу на території близькій до воєнних дій, низка підприємств в перший рік війни закрилися, релокувалися чи провела злиття з компаніями колишніми партнерами. Показник на кінець 2022 року по кількості функціонуючих великих підприємств зменшився на 116 од. в порівнянні з 2021 роком, та склав 494 реально діючих великих підприємств на території підконтрольній Україні.

Аналізуючи показники кількості середніх підприємств варто наголосити, що і тут спостерігається негативна динаміка з 2010 по 2022 роки, що засвідчено лінією тренду на рис. 1. Лише за 2022 рік кількість суб'єктів середнього підприємництва скоротилася на 2 774 од., та склала 15 037 од.. Якщо порівнювати 2022 рік з 2010, то загальна кількість за всіма секторами економіки середніх підприємств скоротилася на 6 306 од..

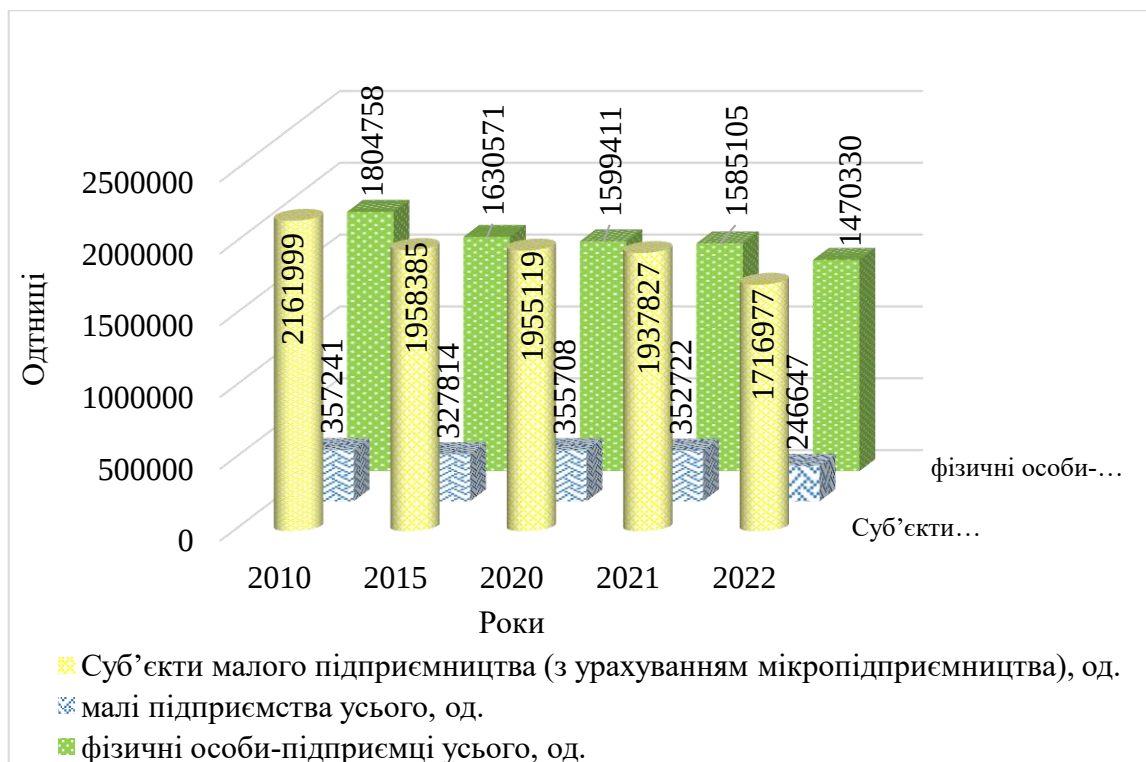

Рис. 2. Кількість діючих суб'єктів малого підприємництва (з урахуванням мікропідприємництва) в Україні з 2010 по 2022 роки

Джерело: Складено на основі даних [11, с. 8].

Невтішними є показники по суб'єктах малого підприємництва загалом та фізичних особах-підприємцях (рис. 2), зокрема. Так, кількість суб'єктів малого підприємництва з урахуванням мікропідприємництва з 2010 по 2022 роки зменшилася на 445 022 одиниці. Відбулося це за рахунок закриття своєї бізнес-діяльності малими підприємствами (110 594 од.) та фізичними особами-підприємцями (334 428 од.). Така негативна тенденція по скороченню підприємництва в Україні за останні 12 років викликана ще й причиною недосконалого інституційним середовищем, низьким рівнем довіри бізнесу до інституту права, недосконалим конкурентним середовищем, зневірою бізнесу до інституту влади, відсутністю належного інвестиційного клімату для розвитку інноваційного бізнесу та цифрового підприємництва, проблеми з вирішенням питань права власності, відсутністю дієвих механізмів та інструментів для залучення іноземних інвестицій.

Не менш болючим є питання підтримки і розвитку мікропідприємництва в Україні. З рис. 3 стає зрозумілим, що і тут країна має

просідання. Тенденція по зменшенню суб'єктів мікробізнесів негативна, що засвідчено лінією тренду, що має спадний характер (рис. 3).

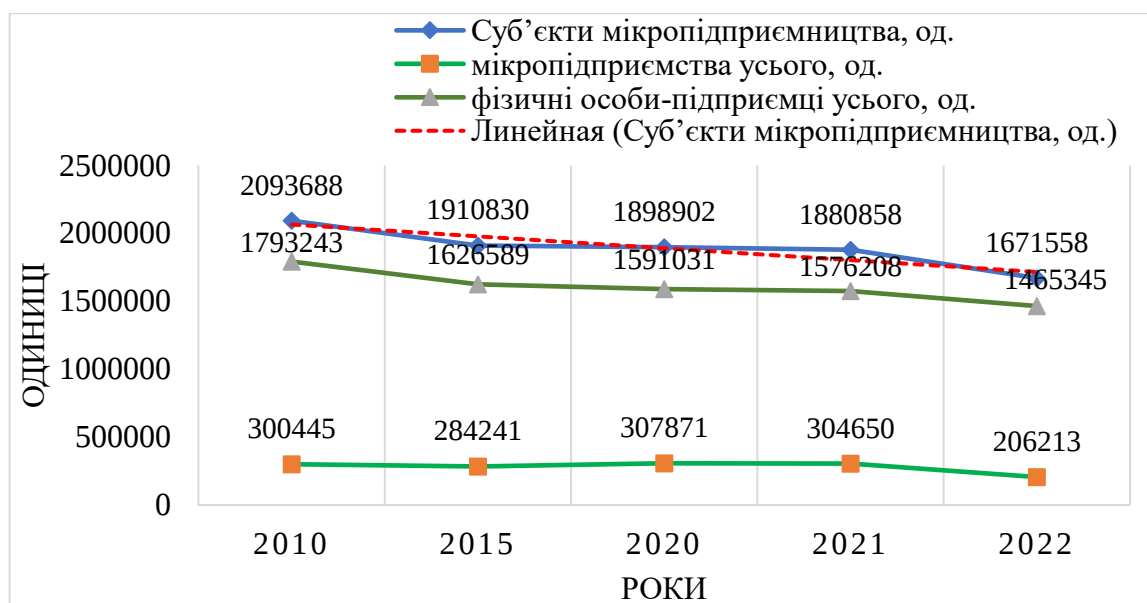

Рис. 3. Кількість діючих суб'єктів мікропідприємництва в Україні з 2010 по 2022 роки

Джерело: Складено на основі даних [11, с. 8].

З 2010 по 2022 роки Україна втратила по кількості мікропідприємництва – 94 232 од. та по кількості фізичних осіб-підприємців – 327 898 од.. Стає очевидним і той факт, що для економіки України це, і втрата додаткових робочих місць для населення, це недоотримані можливі потенційні податки до бюджетів різних рівнів, це і не виготовлена якась українська продукція і не надана українська послуга.

Проаналізувавши загальну кількість суб'єктів господарювання відповідно до їх розміру вважаємо за необхідне проаналізувати обсяг капітальних інвестицій України за останні 10 років та з'ясувати можливі джерела подальшого розвитку підприємництва в країні. На рис. 4 продемонстровано обсяг капітальних інвестицій з 2010 по 2022 рр. та засвідчено позитивну тенденцію з допомогою лінії тренду з 2010 (130 764,6 млн грн) по 2021 (536 338,8 млн грн) роки. В 2022 р. в порівнянні з 2021 відбулося скорочення обсягу капітальних інвестицій на загальну суму 200 116,7 млн грн.

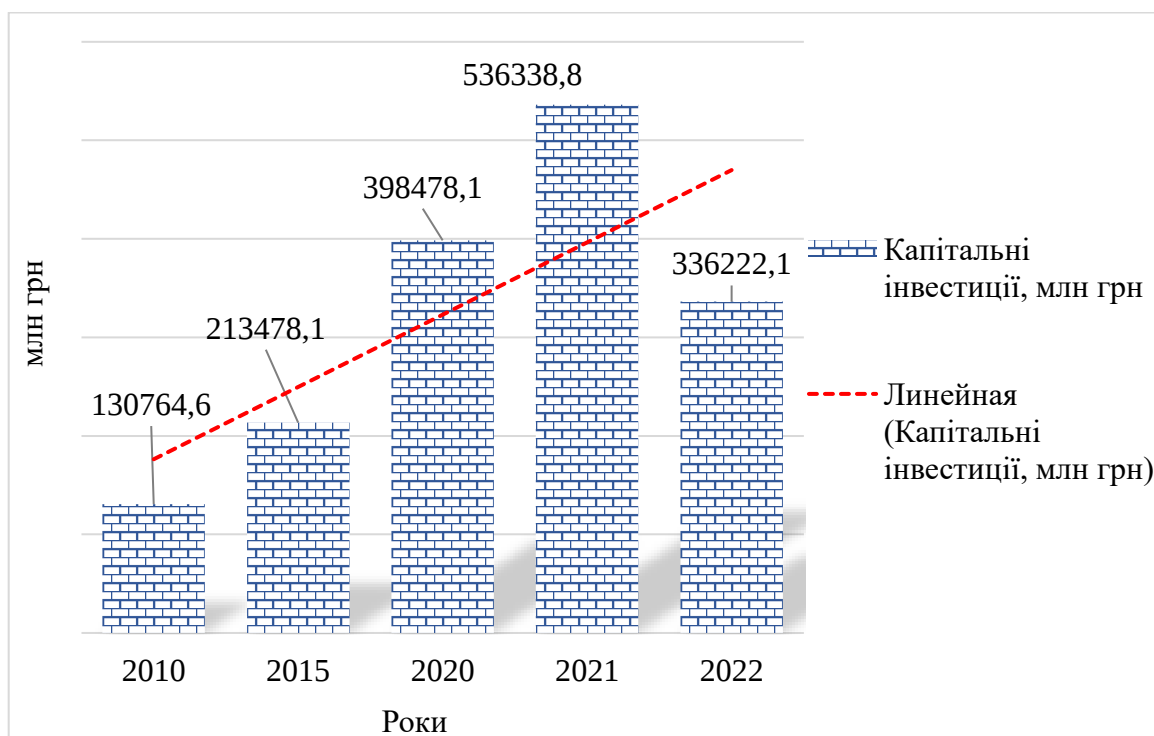

Рис. 4. Загальні капітальні інвестиції підприємств України з 2010 по 2022 роки

Джерело: Складено на основі даних [11, с. 45].

Скорочення капітальних інвестицій підприємств України ставить під загрозу швидке відновлення довоєнного інноваційно-цифрового розвитку національної економіки. Це може стати перешкодою на шляху цифрової трансформації суб'єктів господарювання. Статистичні дані, що представлені на рисунку 5 наглядно демонструють стрімке падіння капітальних інвестицій по всім підприємствам відповідно до їх розміру. Так, за перший рік війни малі підприємства втратили по капітальним інвестиціям 797,2 млн грн, середні підприємства 66 003,1 млн грн, мікропідприємства 797,2 млн грн. Скорочення на 113 323,1 млн грн на великих підприємствах може стати загрозою до можливості відцифровувати свої бізнес-процеси, проводити дослідження, масштабувати бізнес, реалізовувати інноваційні бізнес-проекти.

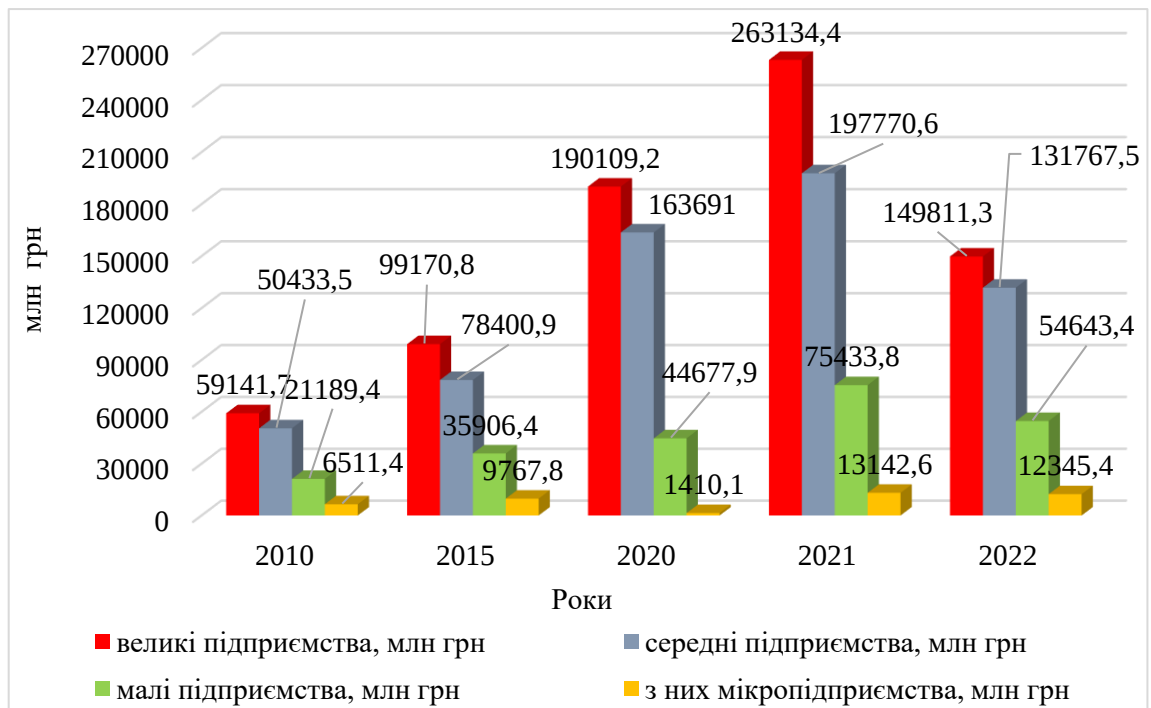

Рис. 5. Капітальні інвестиції підприємств за їх розмірами в Україні з 2010 по 2022 роки

Джерело: Складено на основі даних [11, с. 45].

В ході проведеного нами аналізу капітальних інвестицій, ми з'ясували ще один цікавий факт на якому варто загострити наукову увагу. Мова йде про структуру капітальних інвестицій в розрізі підприємств відповідно до їх розміру. Так, до прикладу з рисунків 6, 7 та 8 стає зрозумілим, що для всіх підприємств характерна одна і таж ситуація, а саме перевищення в рази капітальних інвестицій в матеріальні активи над капітальними інвестиціями в нематеріальні активи підприємств.

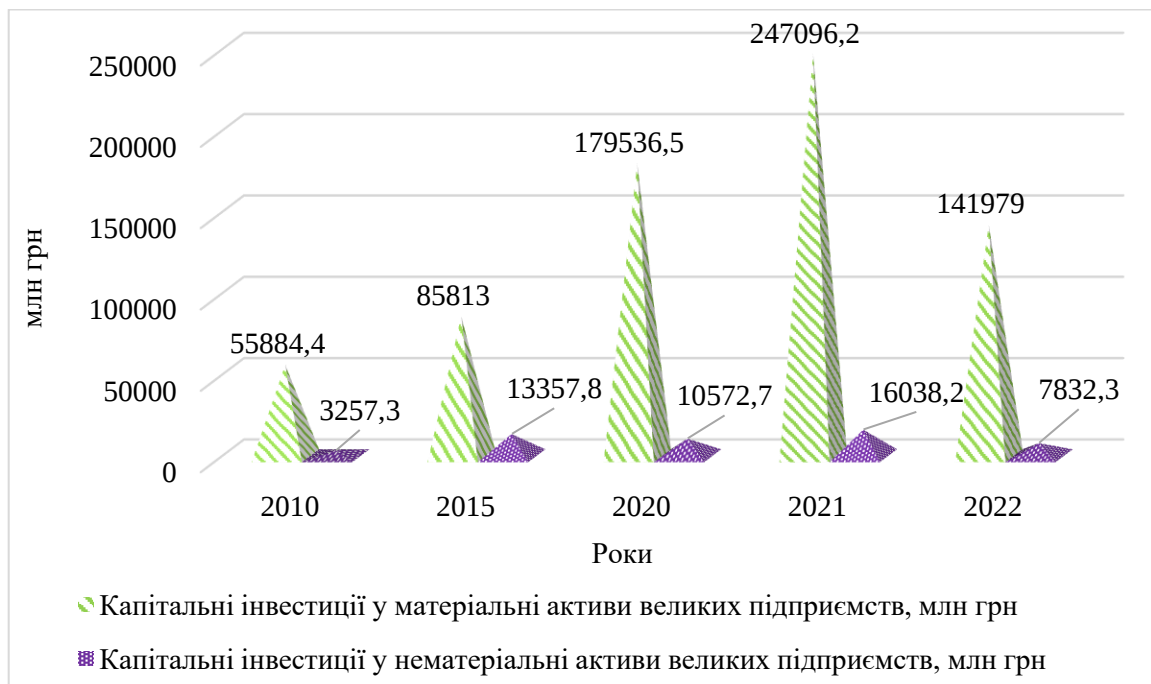

Рис. 6. Капітальні інвестиції у матеріальні та нематеріальні активи великих підприємств України у 2010–2022 роках

Джерело: Складено на основі даних [11, с. 79, 83].

В 2010 році співвідношення капітальних інвестицій у матеріальні активи до капітальних інвестицій у нематеріальні активи великих підприємств становило 17:1, тоді як в 2021 році це співвідношення дещо скоротилось і склало 15,4:1. Ситуація 2022 року з причин війни та існуючих глобальних викликів погіршилась і ми мали ще більший розрив – 18:1. В 2022 році ми навіть не повернулися за показниками капітальних інвестицій в нематеріальні активи 2015 року. В грошовому еквіваленті в 2022 році різниця між інвестиціями в матеріальні та нематеріальні активи по великих підприємствах сягнула 134 146,7 млн грн.

Цікавим залишається і той факт на що саме спрямовувалися іноземні інвестиції та інвестиції українських підприємців, зокрема. Так, засновник Ribas Hotels Group Артур Лупашко за перші роки війни називає інвестиції у \$ 200 млн на створення будівельного хабу ірландською компанією Kingspan, вкладення \$ 100 млн українською компанією “Нова пошта” у авіакомпанію та будівництво інноваційного терміналу в Одесі, побудову логістичного

комплексу у Київській області за \$ 34 млн. В 2023 році інвестори ставили перед собою задачі вкладати свої вільні фінансові ресурси у високомаржинальне підприємництво з швидкими оборотом грошей [6].

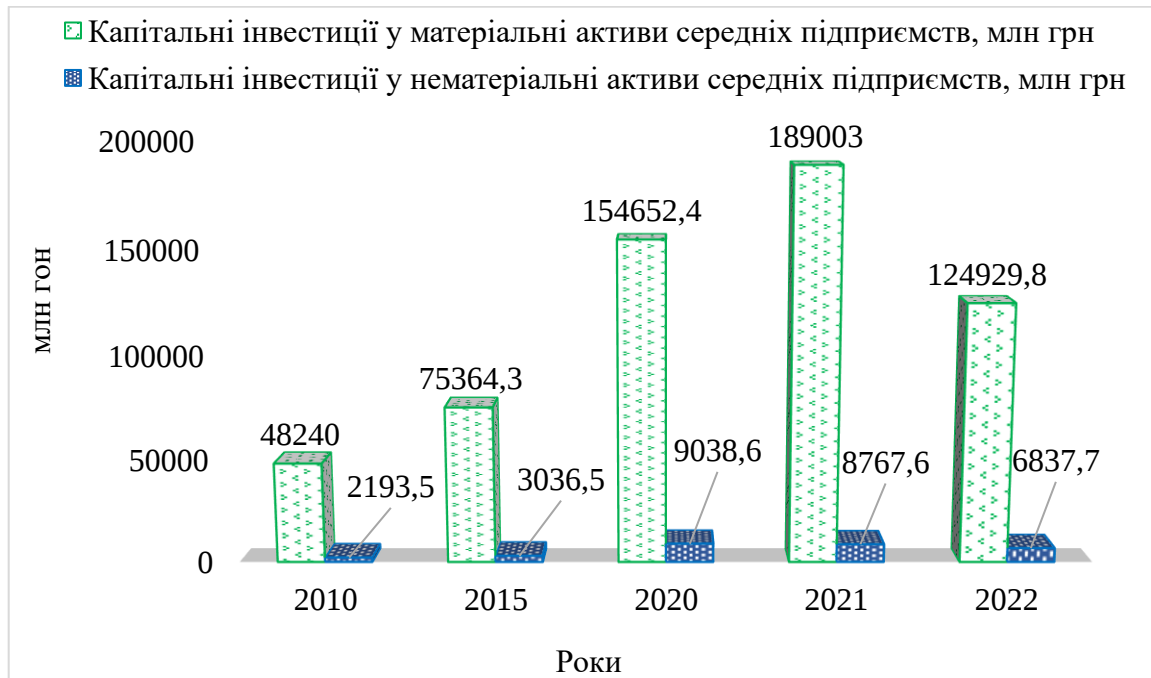

Рис. 7. Капітальні інвестиції у матеріальні та нематеріальні активи середніх підприємств України у 2010–2022 роках

Джерело: Складено на основі даних [11, с. 79, 83].

Дещо навіть гіршою є ситуація по середніх та малих підприємствах (рис. 7 та 8). По середніх підприємствах в 2022 році співвідношення капітальних інвестицій в матеріальні та нематеріальні активи склало 18:1, а на малих підприємствах 36,4:1. В 2021 році ці показники складали 21,5:1 та 36,8:1 відповідно.

На середніх підприємствах в 2022 році різниця в капітальних інвестиціях в матеріальні та нематеріальні активи в грошовому еквіваленті склала 118 092,1 млн грн. На малих підприємствах в 2022 році різниця складала 51 722 млн грн.

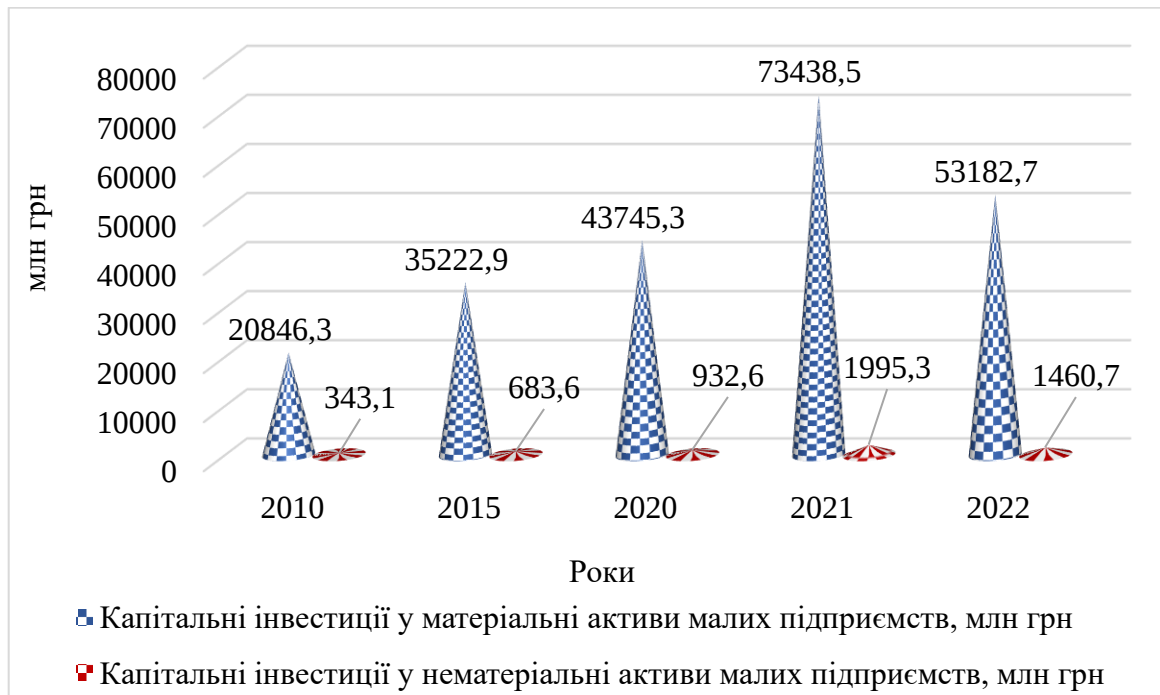

Рис. 8. Капітальні інвестиції у матеріальні та нематеріальні активи малих підприємств України у 2010–2022 роках

Джерело: Складено на основі даних [11, с. 79, 83].

Рисунок 9 наглядно демонструє нам ситуацію по капітальних інвестиціях за деякими видами економічної діяльності за 2010–2022 років. Капітальні інвестиції в переробну промисловість завжди були найбільшими в порівнянні з іншими видами економічної діяльності. В 2021 та 2019 роках обсяг капітальних інвестицій складав 113 275 та 105 878,5 млн грн за перший рік війни капітальні інвестиції в переробну промисловість скоротились на 52 817,4 млн грн та склали на кінець 2022 року 60 457,6 млн грн.

Капітальні інвестиції в сектор постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря займали друге місце по інвестуванню після переробної промисловості. Та якщо порівнювати показники 2022 р. з 2019 р., то обсяг капітальних інвестицій скоротився в 2 рази та склали 35 766 млн грн.

Капітальні інвестиції в добувну промисловість та розробку кар'єрів також за 2022 рік в першу чергу з причин війни скоротились порівняно з

2021 роком на 35 911,5 млн грн та склали 25 396,4 млн грн. Найменше капітальних інвестицій отримує сфера водопостачання, каналізація, поводження з відходами. Капітальні інвестиції в 2022 році склали 4 492,6 млн грн, що на 522,4 млн грн менше ніж в 2021 році. Якщо ж дивитися на загальну тенденцію з 2010 по 2021 роки, то динаміка інвестицій сектор водопостачання була позитивною не дивлячись на невеликий їх обсяг.

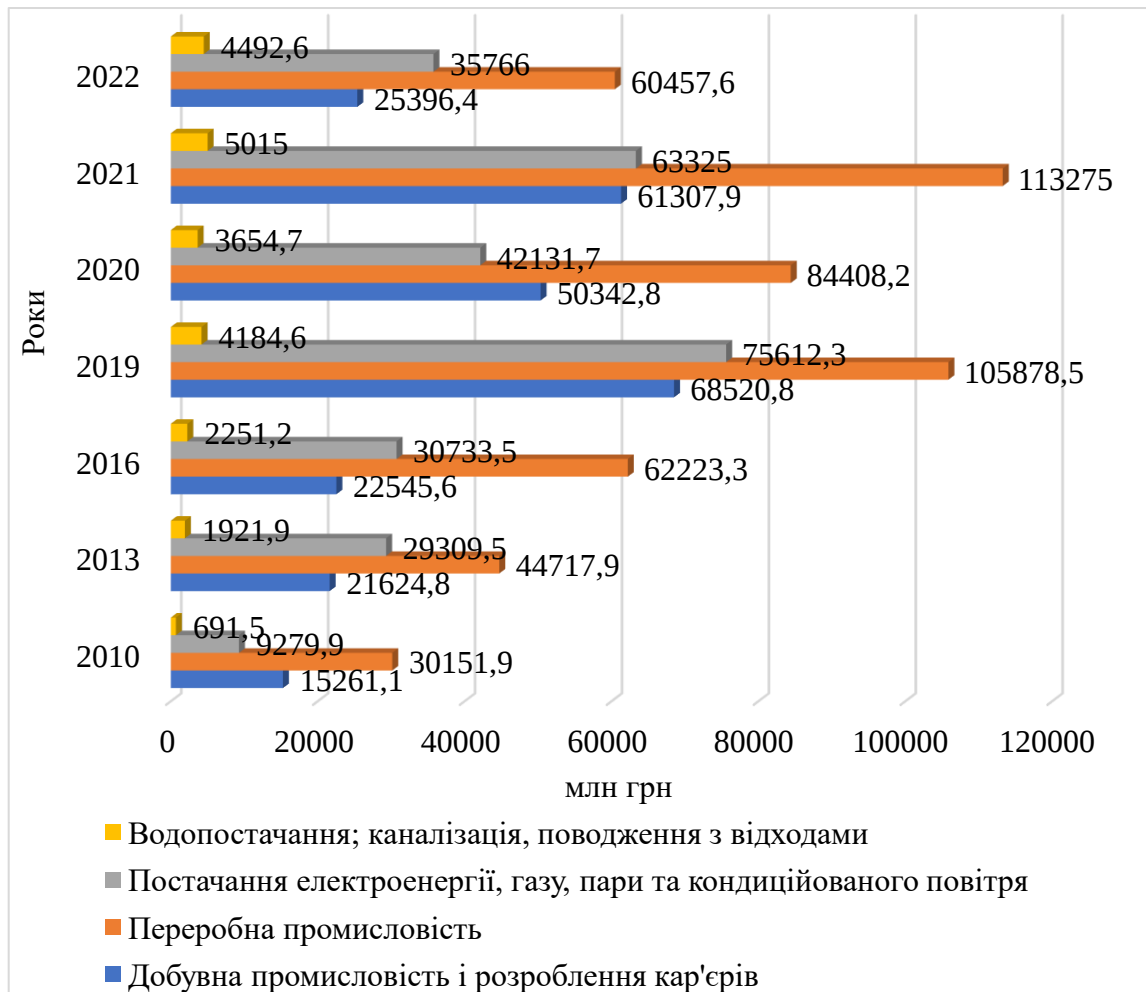

Рис. 9. Капітальні інвестиції за деякими видами економічної діяльності промисловості України за 2010–2022 роки

Джерело: Складено на основі даних [12].

Поділяємо думку науковців Ю. Нікольчук та О. Лопатовської про те, що після воєнне відновлення економіки та створення нових інституціональних можливостей для бізнесу потребуватимуть вирішення як старих, так і нових проблем, зокрема і в частині цифровізації бізнес процесів.

Відбудова промисловості та виробництва повинна здійснюватися шляхом інвестування в стійкі компанії та становлення цифрової інфраструктуру. Збільшення експорту, поглиблення ланцюжків доданої вартості в агробізнесі, налагодження виробництва екологічно чистої сталі та сприяння ІТ-стартапам створюватимуть можливості для економічного цифрового та інноваційного розвитку. Належний рівень інвестиційної привабливості сприятиме надходженню інвестицій, позитивно впливаючи на рівень зайнятості населення та покращуючи соціально-економічне становище в Україні. Тому залучення інвестицій в економіку є пріоритетним завданням за теперішніх економічних умов господарювання [5, с. 164].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. В підсумку варто зазначити, що на рішення закордонних та українських інвесторів впливають наявні ризики від війни, зокрема і нестабільність попиту, що викликана падінням платоспроможності населення та їхніми очікуваннями й нерозумінням довгострокових перспектив для себе. Серед чинників зміни обсягу капітальних інвестицій в великі, середні та малі підприємства можна вказувати і інституціональну невизначеність, очікування структурних змін в повоєнній економіці, політична нестабільність, соціально-економічну турбулентність. Все це впливає на результат прибутковості підприємництва та за низкою бізнес-процесів українські бізнеси стають нерентабельними.

В перспективі варто дослідження проводити в частині аналізу структурної перебудови повоєнної економіки України на засадах цифрового та інноваційного розвитку, з метою того, щоб у вітчизняному виробництві та промисловості превалював шостий техніко-технологічний уклад. Переконані, що капітальні інвестиції у високі технології великого підприємництва можуть стати запорукою успіху на шляху становлення цифрової економіки українського типу.

Література

1. Шендерівська Л.П., Гук О.В., Мошонько Г.А. Трансформація бізнес-моделей в умовах війни та пандемії. *Економічний простір*. 2022. №179. С. 79–85. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/179-12>.
2. Різник Д. Інвестиційна діяльність в Україні після повномасштабного вторгнення в Україну. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2244> (дата звернення: 21.03.2024). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-60>.
3. Манжура О.В., Краус Н.М., Краус К.М. Діагностика впливу досліджень та інноваційних розробок на трансфер технологій в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. №2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6873> (дата звернення: 11.03.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.2.2.
4. Краус К.М., Краус Н.М., Манжура О.В. Використання інформації та фінансової звітності в ході аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. №7. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-04-03/2023-7-04-03> (дата звернення: 14.03.2024). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-03>.
5. Нікольчук Ю., Лопатовська О. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. *Innovation and Sustainability*. 2022. №1. С. 164–175. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/158/159> (дата звернення: 17.03.2024). DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.164.175>.
6. Лупашко А. Рекомендації для інвестора у 2023 році: чи варто інвестувати в нерухомість в Україні. *BUSINESS.DIIA*, 27 січня 2024. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/masstabuvanna/rekomendacii-dla-investora-u-2023-roci-ci-varto-investuvati-v-neruhomist-v-ukraini> (дата звернення: 28.03.2024).
7. Манжура О.В., Краус К.М., Краус Н.М. Методика розрахунку дохідності й окупності інвестиційного проєкту та інформаційне забезпечення його експертизи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. №8. С. 36–42. URL:

<https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1360/1370> (дата звернення: 24.03.2024). DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.8.36>.

8. Марченко О.В., Краус К.М., Краус Н.М. Особливості та характер інформаційного забезпечення інвестиційної проєктної діяльності на регіональному рівні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. №6. С. 30–36. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1221/1230> (дата звернення: 19.03.2024). DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.6.30>.

9. Kraus K.M., Kraus N.M., Marchenko O.V. Information and investment activity of the enterprise: role, areas of influence and their relationship. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. №9. С. 35–39. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1467/1477> (дата звернення: 13.03.2024). DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.9.35>.

10. Осецький В.Л., Краус Н.М., Краус К.М. Інститут власності та довіри в національній економіці: пріоритезація, імпульси розвитку та кристалізація обрисів. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 39. С. 9–14. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/39_2020_ukr/4.pdf (дата звернення: 18.03.2024). DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure39-2>.

11. Статистичний збірник “Діяльність суб’єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва 2022”. За ред. М. Кузнецової. К.: ДССУ, 2023. 120 с. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/12/Dsvsмм_22.pdf (дата звернення: 23.03.2024).

12. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності промисловості за 2010–2022 роки (Економічна статистика. Економічна діяльність. Капітальні інвестиції). *UKRSTAT.GOV.UA*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 24.03.2024).

13. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 №93/96–ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*, 17 серпня 2022. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр> (дата звернення: 18.03.2024).

References

1. Shenderivska, L.P., Guk, O.V. and Mokhonko, G.A. (2022), “Transformation of business models in the conditions of war and pandemic”, *Ekonomichnyi prostir*, vol. 179, pp. 79–85. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/179-12>.
2. Riznyk, D. (2023), “Investment activity in Ukraine after the full-scale invasion of Ukraine”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 48, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2244> (Assessed March 21 2024). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-60>.
3. Manzhura, O.V., Kraus, N.M. and Kraus, K.M. (2019), “Diagnostics of the impact of research and innovative development on technology transfer in Ukraine”, *Efektivna ekonomika*, vol. 2, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6873> (Assessed March 11 2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.2.2.
4. Kraus, K.M., Kraus, N.M. and Manzhura, O.V. (2023), “Use of information and financial reporting during the analysis of the innovative investment activity of the enterprise”, *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: ekonomika ta upravlinnia*, vol. 7, available at: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-04-03/2023-7-04-03> (Assessed March 14 2024). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-03>.
5. Nikolchuk, Yu. and Lopatovska, O. (2022), “Investment attractiveness of Ukraine: main trends, problems and key solution vectors”, *Innovation and Sustainability*, vol. 1, pp. 164–175, available at: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/158/159> (Assessed March 17 2024). DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.164.175>.
6. Lupashko, A. (2024), “Recommendations for investors in 2023: whether it is worth investing in real estate in Ukraine”, available at: <https://business.diia.gov.ua/cases/masstabuvanna/rekomendacii-dla-investora-u-2023-roci-ci-var-to-investuvati-v-neruhomist-v-ukraini> (Assessed March 28 2024).
7. Manzhura, O.V., Kraus, K.M. and Kraus, N.M. (2023), “Methodology for calculating the profitability and payback of an investment project and information support for its examination”, *Investutsii: praktuka ta dosvid*, vol. 8, pp. 36–42,

available

at:

<https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1360/1370> (Assessed March 24 2024). DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.8.36>.

8. Marchenko, O.V., Kraus, K.M. and Kraus, N.M. (2023), “Peculiarities and nature of information provision of investment project activities at the regional level”, *Investutsii: praktuka ta dosvid*, vol. 6, pp. 30–36, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1221/1230> (Assessed March 19 2024). DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.6.30>.

9. Kraus, K.M., Kraus, N.M. and Marchenko, O.V. (2023), “Information and investment activity of the enterprise: role, areas of influence and their relationship”, *Investutsii: praktuka ta dosvid*, vol. 9, pp. 35–39, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1467/1477> (Assessed March 13 2024). DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.9.35>.

10. Osetskyi, V.L., Kraus, N.M. and Kraus, K.M. (2020), “Institute of property and trust in the national economy: prioritization, development impulses and crystallization of outlines”, *Infrastruktura rynku*, vol. 39, pp. 9–14, available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/39_2020_ukr/4.pdf (Assessed March 18 2024). DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct39-2>.

11. State Statistics Service of Ukraine (2023), “Statistical collection “Activities of subjects of large, medium, small and micro enterprises 2022”, available at: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/12/Dsvsmm_22.pdf (Assessed March 23 2024).

12. State Statistics Service of Ukraine (2024), “Capital investments by types of economic activity of industry for 2010–2022 (Economic statistics. Economic activity. Capital investments)”, available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Assessed March 24 2024).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine “About the regime of foreign investment”, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр> (Assessed March 18 2024).

Стаття надійшла до редакції 08.04.2024 р.